

บทแนะนำหนังสือ

ด้วยรัฐและสัตย์จริง: ระบอบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด
จริยธรรมแห่งรัฐ และความซื่อสัตย์ที่ผันแปร

พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์ (Padtheera Narkurairattana)¹

ที่มา: ศรินญา สุวรรณโค (8 มิถุนายน 2566)

(Received: September 5, 2023; Revised: October 16, 2023; Accepted: December 14, 2023)

หนังสือ *ด้วยรัฐและสัตย์จริง: ระบอบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด
จริยธรรมแห่งรัฐ และความซื่อสัตย์ที่ผันแปร* เขียนโดย อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์
(2566) ปรากฏบนบรรณพิภพอย่างเหมาะสมกับยุคสมัยที่สังคมไทยกำลัง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
(Assistant Professor Dr., Institute of Human Rights and Peace Studies, Mahidol University)
E-mail: padtheera.nak@mahido.edu

กระอักกระอ่วนกับประวัติศาสตร์การเมืองไทยอีกหนึ่งหน้าหนึ่ง เป็นหน้าที่กำลังท้าทายการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติระหว่างผู้คนในสังคมที่ต่างมีความคาดหวังต่อ “จริยธรรมความซื่อสัตย์แห่งรัฐ” สูงมาก อันเนื่องมาจาก “การตระบัดสัตย์” ของพรรคการเมืองที่ขึ้นมาเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้งทั่วประเทศเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566

“การตระบัดสัตย์” เกิดขึ้น 2 ครั้งในระยะเวลาต่อเนื่องกัน กล่าวคือ หลังการเลือกตั้งวันที่ 14 พฤษภาคม พรรคก้าวไกลได้เสียงมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งจากการเลือกตั้งและกำลังทำหน้าที่เป็นแกนนำพรรคการเมืองอีก 7 พรรค เพื่อการจัดตั้งรัฐบาลด้วยสัจจะวาจาที่กระทำอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะร่วมกันว่าจะผนึกกำลังกันตั้งรัฐบาลให้ได้ ทว่าหลังจากการลงคะแนนเสียงเลือกนายกรัฐมนตรีครั้งแรกเพื่อรับรอง นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ประสบความสำเร็จในการได้เสียงข้างมาก 375 เสียงจากสภาที่ประกอบไปด้วยสภาสูง หรือวุฒิสภา และสภาล่าง คือ สภาผู้แทนราษฎร หลังจากนั้นอารมณ์ความรู้สึกร่วมของผู้คนในสังคมไทยก็เดินทางมาถึงสภาวะกระอักกระอ่วนเต็มกล้น เมื่อมี “การตระบัดสัตย์” ของพรรคเพื่อไทยเกิดขึ้นเป็นครั้งที่สองเมื่อมีการประกาศไม่ร่วมมือกับพรรคก้าวไกลอีกต่อไปและข้ามไปทำความร่วมมือกับพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายรัฐบาลเก่าและเป็นฝ่ายที่ก่อนการเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยได้มีการฉกฉวยโอกาสเสียงไว้อย่างแน่วแน่ว่าจะไม่มีทางจับมือกับชั่วคราวเดิม “การตระบัดสัตย์” ดังกล่าวกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกผิดหวังต่อความซื่อสัตย์ที่ถูกฉกฉวยไปอย่างรุนแรงจนมีการบุกไปเผาพริกเผาเกลือเผาหุ่นทำลายแก้วที่เคยใช้ในการต่อสู้ของ นปช. ปี 2553 ทำลายสื่อที่มีสัญลักษณ์ของทักษิณและยิ่งลักษณ์ เพื่อแสดงออกถึงความผิดหวังอย่างรุนแรงต่อการทรยศหักหลังประชาชนหน้าที่ทำการของพรรคเพื่อไทย (The Standard, 14 สิงหาคม 2566) หลังจากนั้น วาทกรรมเชิงเสียดสีประชดประชันเรื่อง “การตระบัดสัตย์” ก็หมุนวน (viral) บนสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง

หลังการลงคะแนนเลือกนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 และได้นายกรัฐมนตรีที่มาจากพรรคเพื่อไทยที่ยอมตระบัดสัตย์เพื่อให้ได้อำนาจในการจัดตั้งรัฐบาลกลายเป็นคำถามใหญ่ในพื้นที่สาธารณะถึง “จริยธรรมแห่งรัฐ” ที่เกี่ยวกับ

“ความซื่อสัตย์” ซึ่งสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งยังเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกหวาดระแวงไม่ไว้วางใจอันอาจบ่อนทำลายสายสัมพันธ์ทางสังคมได้ด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงได้ เพราะ “ความซื่อสัตย์” นั้น “ผันแปร” ไปจากความคาดหวังของสังคมอย่างมาก ยิ่งกว่านั้น ประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกของสังคมไทยยังผูกโยง “ความซื่อสัตย์” “ความจงรักภักดี” อันเป็นระบอบเกียรติยศของสังคมที่ผูกพันไว้กับความสัมพันธ์อุปถัมภ์

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอพื้นฐานจริยธรรมสังคมผ่านวัตถุประสงค์ 2 ประการหลัก ได้แก่ ประการแรก ประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ประการที่ 2 มุ่งค้นหาคำตอบว่าสังคมไทยเคยมีความซื่อสัตย์อยู่หรือไม่ หากเคยมีแล้วเหตุใดในยุคสมัยปัจจุบันความซื่อสัตย์จึงหายไปไหน ที่สำคัญความซื่อสัตย์ถ้าหากว่าเคยมีอยู่ในสังคมไทย เป็นความซื่อสัตย์ในความหมายแบบใดในภาษาอังกฤษระหว่าง คำว่า “Honesty” และ “Integrity” ซึ่งทั้งสองคำมีความหมายแตกต่างกัน

ผู้เขียนนำเสนอโดยไล่เรียงให้เห็นว่า ในอดีตผู้คนในสังคมไทยต่างยึดมั่นและพร่ำสอนถึงเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ว่าเป็นหมุดหมายสำคัญของระบอบเกียรติยศ อย่างไรก็ตาม เขาก็ชี้ให้เห็นว่า “ความซื่อสัตย์” ที่เคยมีในสังคมไทยได้ถูกร่อนเซาะลงไปเรื่อย ๆ จากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนระบอบอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในสังคมเกี่ยวกับ “จริยธรรมทางสังคม” (Social Morality) ก็ “แปรผัน” รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ด้วย

หนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำความเข้าใจเรื่องประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของสังคมเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ที่เชื่อมโยงไปถึง “ระบอบเกียรติยศ” และความสงบสุข ความดีงามในการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงเป็นหนังสือแห่งยุคสมัยที่ผู้สนใจ ไม่ใช่เฉพาะแค่เรื่องความซื่อสัตย์ที่เคยมี และมีอยู่อย่างไรในสังคมเท่านั้น หากแต่ยังได้นำเสนอแนวการประกอบสร้างจริยธรรมความซื่อสัตย์อันเป็นพื้นฐานคุณค่าที่ยึดโยงผู้คนในสังคมการเมืองให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติขึ้นมาใหม่อีกด้วย

รายการอ้างอิง

- ศิริรญา สุวรรณโค (8 มิถุนายน 2566). มองสังคมไทยแบบ ‘ด้วยรัฐและสัตย์จริง’ กับ อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. *มติชนสุดสัปดาห์* ฉบับวันที่ 2-8 มิถุนายน 2566. สืบค้นวันที่ 2 กันยายน 2566, เข้าถึงได้ที่ https://www.matichonweekly.com/column/article_680646
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2566). *ด้วยรัฐและสัตย์จริง: ระบอบอารมณความรู้สึกนึกคิด จริยธรรมแห่งรัฐ และความเชื่อสัตย์ที่ผันแปร*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- The Standard. (14 สิงหาคม 2566). มวลชนบุกพรรคเพื่อไทย ฉีกเสื้อแดง เทดินลงพื้น สะท้อนความรู้สึก ‘คนเสื้อแดงมันเจ็บใจ’. สืบค้นวันที่ 2 กันยายน 2566, เข้าถึงได้ที่ <https://thestandard.co/red-shirt-people-head-phue-thai/>